

Els Pastorets de tres generacions

Els Pastorets de Girona han complert vint-i-cinc anys de representacions ininterrompudes, entre el Teatre Municipal i l'església de Sant Domènec.

En un dels últims paràgrafs del llibre *Pastorets a Girona. Crònica d'una tradició escènica* editat per l'Ajunta-

ment de Girona l'any 1990, Joan Ribas –cos, ànima i tot dels Pastorets de Girona–, amb un cert

desencís deia: «A Girona, quan plega l'organitzador de qualsevol iniciativa cultural o artística, el més segur és que seguidament la iniciativa mateixa deixi d'existir. La manca d'institucions serioses és molt greu en aquest sentit». Sortosament en aquest cas de moment s'ha equivocat. També és cert, però, que tampoc ell ha deixat

–quants anys fa senyor Ribas?–, d'aixecar-se de taula tots els dies de les festes nadalenques per dirigir-se al teatre i donar l'ordre d'aixecar el teló. Un teló que per als ulls dels infants –i altres no tan petits–, amaga un munt d'àngels, dimonis, pastors i tota una parafernàlia de difícil controlar, que ell amb un gest –o un bon crit–, sap posar en ordre.

Són ja 25 anys dels Pastorets de Girona, en aquesta nova etapa, que per inspiració de Pere Codina –llavors director del Teatre Municipal–, va començar en el llunyà Nadal de 1981. I en 25 anys hi ha hagut de tot. Els Pastorets que es representaven a La Salle, i que van ser el fonament d'aquests que ara es poden veure, s'han capgirat de dalt a baix. S'han mantingut, creat i fet desaparèixer personatges. El text «original» ha estat escurçat, allargat i tornat a escurçar amb els anys, mantenint, això sí, frases que han fet història dins els Pastorets gironins. Es pot parlar de la més rabiosa actualitat, però sant Josep, sempre dirà: «pare adoptiu del Messies, jo, farcell de llepolies, bri ressec que arranca el vent», i l'àngel Miquel es riurà de Lucifer amb un contudent «insensat!, et vols veure esmicolat per uns infants que et volen guera?»), uns dels molts rodo-

El centenari d'una òliba

L'any 1906 Prudenci Bertrana publicava *Josafat*, la narració amb la qual havia disputat –i perdut– a Josep Pous i Pagès el primer premi de la Festa de la Bellesa de Palafrugell. Bertrana anava una mica tard. Tard a decidir la seva vocació literària, fins llavors esporàdica, diletant, limitada a alguna novel·leta sentimental inèdita, col·laboracions a revistes i una primera obra titulada, precisament, *Tard*. Ja tenia trenta-nou anys i una carrera feta com a professor de dibuix i pintor que li permetia anar empenyent a rodolons la vida. Feia tard lliurant a la impremta aquella peça d'orfebreria, aquella nova visió de la bèstia i la bella reencarnats en el campaner Josafat i la bagassa Fineta, quan el modernisme tocava a la seva fi després de la batallada solemne de Caterina Albert-Víctor Català amb la novel·la *Solitud*, publicada tot just un any abans. Tard li va arribar l'èxit, de bracet amb la polèmica, casat i emmanadat, quan no era hora de fer-se l'artista rebel i provocador, com li va pertocar en el repartiment de rols fet per la Girona més resclosida.

Entretant, el mateix any un jove gironí es llicenciava en arquitectura i tornava a la seva ciutat nadiua per professionalitzar-s'hi. Rafael Masó participava, com el pintor renascut en literat, d'uns ideals renovadors per a la seva Girona, però diferia amb Bertrana en la idea de modernitat i en els canals per implantar-la. Bertrana tendia a embardissar-se en solitud, Masó a teixir xarxes d'acció i poder. Amb tot, les distàncies en edat i en ideologia no eren tan grans com per no contemplar-se l'un a l'altre amb respecte i fins i tot amb complicitat. S'havien conegut uns anys abans, a l'entorn de la revista *Vida*. Tot i que eren una mica missaires, tot i que se sentia massa ganàpia entre aquella colla de lletraferits tan tendres, Bertrana s'hi va arrecerar. Masó va dibuixar-li una òliba per a la portada del *Josafat*, un símbol prou polisèmic per complaure'ls a tots dos. Quan Bertrana fou empresonat el 1911, Masó el visità per donar-li suport (anys més tard, el mateix Masó va passar per una situació similar). Encara el 1916, quan Bertrana ja s'havia establert a Barcelona, va exposar a Athenea. Després es van distanciar, però a *El vagabund*, la segona part de les memòries *ficcionalitzades* de Bertrana, Rafael Masó apareix disfressat amb el nom de Daniel Sitjar, per a qui l'autor només té records i paraules amables.

De centenari en centenari hem arribat, doncs, a un dolç punt d'inflexió. Modernisme i noucentisme es varen trobar damunt d'un llibre, en el dibuix d'una òliba. L'òliba és nit i és saviesa, la vigilància i la cacera, la mirada i l'acció, l'ocell de l'inconegut i la mascota d'Athenea.

Josep Pujol i Coll